

1961-1973 YILLARI ARASINDA BAKANLAR KURULU KARARI İLE YASAKLANAN YAYINLAR

Prof. Dr. Mustafa YILMAZ- Dr. Yasemin DOĞANER*

Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanan yayınlar hakkında daha önceki makalelerde kısa basın tarihçesi verildiği için¹ burada basın tarihçesinin özetleyerek verilmesi düşünülmüştür. Türkiye’de ilk gazete Fransızca olarak İzmir’de yayınlanmış ve bunu aynı şehirde çıkan diğer Fransızca gazeteler takip etmiştir.² İlk Türkçe-Arapça gazete 1828’de Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa tarafından *Vakay-i Mısriyye* adıyla çıkarılmıştır.³ İlk Türkçe gazete olma özelliğine sahip olan *Takvim-i Vekayi*’nin resmi bir yayın organıdır.⁴

Takvim-i Vekayi 1840’a kadar basın hayatında yalnızlığını sürdürmüştü, bu tarihte *Ceride-i Havadis* çıkmaya başlamıştır.⁵ Devletin kontrolü altında olan ve hükümeti eleştirmeleri dahi söz konusu olmayan bu gazetelerden sonra özel girişimle Şinasi ve Agah Efendi tarafından 1860 yılında *Tercüman-ı Ahval* çıkarılmıştır. Basında özgürlüklerin dile getirilmesi ve yönetime ilişki eleştiriler basına yönelik düzenlemeleri de beraberinde getirmiştir. 1864 yılında Fransız Basın Yasasından çevrilen *Matbuat Nizamnamesi*⁶, basın hayatında çeşitliliğin artması üzerine basının üzerindeki denetim de artmıştır. 27 Mart 1867 tarihli *Ali Kararnamesi* ile İstanbul’da yayınlanan gazeteleri kontrol altına alan ve iktidara gazete kapatma yetkisi veren bir dönem başlamıştır. Yine *1876 Kanunu Esasi*’sinin “Matbuat kanun dairesinde serbesttir” hükmüne rağmen kısa süren parlamentoya dayalı hayat sonrası II. Abdülhamit’in istibdat yönetimi ile basın üzerinde daha baskıcı bir dönem başlamıştır.⁷

---

* Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü

¹ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Mustafa Yılmaz, “Cumhuriyet Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı İle Yasaklanan Yayınlar (1923-1945), *Kebikeç*, 1998, Yıl:3, sayı:6; “İsmet İnönü Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı İle Yasaklanan Yayınlar (1938-1945), *Türk Kültürü Araştırmaları*, Yıl: XXXIV/1-2, Ankara, 1998; “İsmet İnönü Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı İle Yasaklanan Yayınlar (1945-1949), *Kök Araştırmalar*, c.II, Sayı:2, Güz 2000; Mustafa Yılmaz-Yasemin Doğaner, “Demokrat Parti Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı İle Yasaklanan Yayınlar”, *Kebikeç*, (Yayın Aşamasında)

² Hasan Refik Ertuğ, “Türk Basını Nasıl Doğdu ve Gelişti”, *Yeni Türkiye*, t ve y yok, s.174.

³ Orhan Koloğlu, “Osmanlı Basını: İçeriği ve Rejimi”, *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, c.1, İstanbul, İletişim yay., t.y., s.69.

⁴ Hasan Refik Ertuğ, *Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi*, 1.c., İstanbul, Yenilik Bs, 1970, s.153.

⁵ Geniş bilgi için bkz: Fuat Süreyya Oral, *Türk Basın Tarihi*, Birinci Kitap, Ankara, Yeni Adım Matb., 1967, s.77-79.

⁶ Remzi Balkanlı, *Kanunlarımız Bakımından Matbuat Hürriyeti*, Ankara, Yeni Matb., 1951, s.23.

⁷ Server Tanilli, *Anayasalar ve Siyasal Belgeler*, İstanbul, 1962, s.15; Abdülhamit dönemi sansür ve basın hayatı için bkz. N. A. Banoğlu, *Basın Tarihimizin Kara ve Ak Günleri*, İstanbul, 1960, s.5; Cevdet Kudret, *Abdülhamit Döneminde Sansür*, İstanbul, 1977.

İkinci Meşrutiyet'in ilanıyla doğan hürriyet atmosferi nedeniyle basında sansür kaldırılmış, dergi ve gazete sayısı ilk üç yılda 500'lere varmıştır.⁸ Bu özgür ortam 31 Mart ayaklanması sonrasında çıkarılan 1909 Matbuat Kanununa kadar devam etmiştir.⁹ Matbuat Kanununda yapılan değişikliklerle basın üzerinde geniş yetkilere sahip olan hükümet, savaş yıllarında basına sıkı denetim getirmiş, 1909 Matbuat Kanunu 1913 yılında ve 1914 yılında yapılan değişikliklerle devletin iç ve dış güvenliğini bozabilecek nitelikte yayın yapan gazetelerin kapatılması yanında, ülkenin birinci dünya savaşına girmesiyle *Sansür Talimatnamesi*¹⁰ yürürlüğe konulmuş ve basın tamamen hükümet tarafından kontrol altına alınmıştır.¹¹

Milli mücadele döneminden başlayarak basının işlevinde önemli ölçüde değişiklikler yaşanmıştır. Milli mücadeleyi başlatan Mustafa Kemal Paşa basının kamuoyu üzerindeki etkisini çok iyi bilen bir lider olarak,¹² kendi fikirlerini hem iç hem de dış kamuoyuna anlatmada bir kanal olarak görmüş ve bu anlamda basından yararlanmıştır.¹³ Anadolu'daki örgütlenme faaliyetleri sırasında Sivas'ta *İrade-i Milliye* adıyla bir gazete çıkarılmış ve başlattığı mücadelenin haklılığı Anadolu halkına anlatılmaya çalışılmıştır. Hareketin merkezini Ankara'ya taşıdıktan sonra da bu kez *Hakimiyet-i Milliye* adıyla yeni bir gazete çıkarılması konusunda güvendiği kimselere talimat vermiş ve o günkü zor koşullarda gazetenin çıkarılması sağlanmıştır.¹⁴ Yine aynı günlerde *Ankara'da Matbuat ve İstihbarat Genel Müdürlüğü* ve *Anadolu Ajansı* kurularak iç ve dış haberlerin kamuoyuna sağlıklı bir biçimde duyurulması temin edilmiştir.¹⁵

Cumhuriyet'in ilanından sonra yönetimin basın üzerindeki etkisi ciddi bir biçimde hissettirilerek, 3 Kasım 1923'de Matbuat Kanununa muadil bir madde ile, Cumhurbaşkanı hakkında basında çıkacak olumsuz görüşlerin üç aydan üç yıla kadar cezalandırılacağı bildirilmiştir.¹⁶

---

⁸ Kemal Karpat, "The Mass Media", *Political Modernization in Japan and Turkey*, Edit. Robert E. Ward Dakwart A. Rustow, Princeton New Jersey, 1964.

⁹ Hasan Refik Ertuğ, "Türkiye'de Basın ve Yayın Mevzuatının Doğuşu ve Gelişimi", *Yüzüncü Yıl Armağanı*, Ankara, Ajans Türk Matb., 1959, s.45-46.

¹⁰ 16 sayfalık Sansür Talimatnamesi için bkz. *Sansür Talimatnamesi*, Matbaayı Askeriye, İstanbul, 1330.

¹¹ Server İskit, *Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları*, Ankara, Başvekalet Yay., 1943, s.200.

¹² M.Nuri İnuğur, "Atatürk ve Basın", *Atatürk Haftası Armağanı 10 Kasım 1991*, Ankara, Gen.Kur. ATASE Yay., 1991, s.146-147.

¹³ İzzet Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, Ankara, 1981.

¹⁴ Emin Karaca, *Cumhuriyet Olayı*, İstanbul, Altın Kitaplar Yay., 1994; Ömer Sami Coşar, *Milli Mücadele Basını*, İstanbul, Gazeteciler Cemiyeti Yay., 1973, s.122-134.

¹⁵ Fethi Kardeş, *Basın Yayın Genel Müdürlüğü 60 Yılı Hikayesi*, Ankara, Başarı Matb., 1980, s.7; Öztoprak, a.g.e, s.41.

¹⁶ 11 Recep 327 tarihli Matbuat Kanununun 26. maddesini muadil layiha-i kanuniye için bkz: *B.C.A. Bakanlar Kurulu Kararları Fonu*, 030.18.01.08.39.4

Şeyh Sait isyanının çıkışında muhalefet basınının rolü olduğu gerekçesiyle 4 Mart 1925’de çıkarılan Takrir-i Sükun Yasası ile pek çok gazete ve dergi kapatılmıştır.¹⁷ Ayrıca 3 Mayıs 1925 tarihli kararname ile “Havale-i Şarkiyede İdare-i Örfiye Mıntıkasında Tatbik Edilecek Sansür Talimatnamesi” kabul edilmiştir.¹⁸

1930 yılında yaşanan Serbest Fırka deneyimi sonrasında, 1931 yılında *Matbuat Kanunu* çıkarılmıştır.¹⁹ 1934 yılında Matbuat ve Umum Müdürlüğü yapılan bir düzenlemeyle daha geniş bir örgütlenmeye gitmiştir. Yine bu bağlamda basının kurumsallaşmasına yönelik faaliyetlerden bir diğeri ise 1935’te toplanan Birinci Basın Kongresidir. Bu kongrede gündeme gelen Türk Basın Birliği Kanununun çıkarılması ise 1938 yılında gerçekleşmiştir.²⁰

İnönü döneminde ise, dönemin hassasiyetleri ve İkinci Dünya Savaşı bağlamında basın ile ilgili yapılan düzenlemeler Matbuat Umum Müdürlüğü aracılığıyla sıkı bir biçimde kontrol edilmeye devam etmiştir. 1940 tarihinden itibaren uygulamaya konulan ve 1947 yılına kadar sürmüş olan sıkıyönetim tüm basılı yayın ve matbuaları engelleme ve basına sansür koyma yetkisini sıkıyönetim komutanlıklarına vermiştir. İnönü döneminde 1946 yılında Basın Kanununda bir değişiklik yapılmış ve yapılan bir düzenleme ile gazete kapatma yetkisi hükümetten alınmıştır. İnönü’nün 1947 tarihli tarihi beyannamesiyle ülkede demokrasiye geçiş yolunda önemli adımlar atılırken basın da bundan nasibini almıştır. Bilindiği gibi 1950 yılında yapılan seçimlerle iktidar el değiştirecek ve yeni düzenlemeler yapılacaktır.

Demokrat Parti iktidarı ise 5680 sayılı Basın Kanununu 15 Temmuz 1950’de kabul etmiş ve bu kanunun ilgili maddeleriyle Bakanlar Kurulu kararlarıyla yasaklamalar yapılmıştır.²¹ İncelenen dönemde ise aynı Basın Kanunu geçerli olup, 1961 Anayasası ile gelen özgürlük ortamından basın kanunun etkilenmediği anlaşılmaktadır.

---

¹⁷ Nurşen Mazıcı, *Belgelerle Atatürk Döneminde Muhalefet (1919-1926)*, İstanbul, Dilmen Yay., 1984, s.153-154.

¹⁸ Mete Tunçay, *Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması 1923-1931*, İstanbul, 1992, s.141; Alpay Kabacalı, *Başlangıçtan Günümüze Türkiye’de Basın Sansürü*, İstanbul, Gazeteciler Cemiyeti Yay., 1990, s.115.

¹⁹ 1931 yılı Matbuat Kanunu hakkında geniş bilgi için bkz: *Basın ve Yayınla İlgili Kanun, Kararname, Nizamname, Talimatname ve Tamimler*, Ankara, Başvekalet Matb., 1944, s.8-25.

²⁰ Yeni düzenlemeler ve Matbuat Umum Müdürlüğünün faaliyetleri olan Basın Kongresinin toplaması ile ilgili olarak bkz.. Koç, a.g.e, s. 75-85.

²¹ 5680 sayılı Basın Kanununun için bkz. *Resmi Gazete*, 24 Temmuz 1950, sayı:7564.

27 Mayıs İhtilalinin ardından Milli Birlik Komitesinin yönetime gelmesi ile başlayan süreçten 1973 yılına kadar olan dönemde Bakanlar Kurulu kararları ile yasaklanan yayınlar bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. 1923'ten 1960 yılına kadar olan dönem daha önce yayınlanan dört makalede ele alınmış olup, Cumhuriyet Arşivi belgelerinin 1973 yılına kadar olan kısmı okuyucuya açık olduğu için bu çalışma bu yıllarla sınırlandırılmıştır. Kendisinden önceki dönemlerde olduğu gibi bu dönemin de önceki hassasiyetleri takip eden ve zaman zaman belli konularda artan bir hassasiyetin gözlemlendiği durumlarla karşılaşmaktadır. Bu çalışmanın yapılması ile bir ölçüde bu hassasiyetler ortaya koymaya çalışırken, diğer yandan iç ve dış politika konularının kamuoyunu ne kadar etkilediği gözlenmeye çalışılacaktır. Cumhuriyetin ilan edilmesinden itibaren Türkiye'nin dış politika konularında gösterdiği yaklaşım tarzı tutarlı bir seyir takip etmektedir. Bu istikrarlı tavır, yayınlar konusunda da kendisini göstermiş ve yasaklamaya neden olan konular belli başlıklar altında toplanmıştır. Dönemin en sık rastlanan yayın yasaklama nedeni Komünizm propagandasıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Türkiye'nin uluslar arası konjonktürde aldığı vaziyet komünizmi kendi bekası için birincil bir tehdit olarak görmesiyle sonuçlanmış ve sırasıyla Yunan Propagandası, Ermeni Propagandası, Kürtçülük ve Türklüğe hakaret gibi konular yasaklama nedenlerini oluşturmuştur. Bunların dışında dönemin yoğun hassasiyet gösterdiği konulardan biri de müstehcen yayınlardır. Sanırız dünyada bu konuda artan eğilim, Türkiye'de hükümet tarafından dikkatle ele alınmış ve tespit edilen bu tarz yayınların yurda girişi ve dağıtılması yasaklanmıştır. Şimdi sırasıyla konularına göre yasaklanan yayınlardan bahsetmeye çalışalım.

1. Komünizm Propagandası Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Dönemin yayınlarının en çok yasaklanma nedenleri arasında komünizm propagandası gelmektedir. Bu dönemde komünizm propagandası nedeniyle 39 yasaklama kararının alındığı görülmektedir. Bu durumun bir önceki dönemde 47 yasaklama kararının alındığı göz önüne alındığında paralellik gösterdiği söylenebilir. Bu konuda ilk yasaklama kararı 10 Mayıs 1961 tarihinde *Histoire Illustree de la Russie (Rusya'nın Resimli Tarihi)** adlı kitaba ilişkindir.²² 21 Ağustos 1961'de Paris'te Fransızca olarak basılan L'U.R.S.S. adlı kitap²³, daha sonra sırasıyla *Memoires de Jacques Casanova de Seingalt, Les Socialistes et L'exercicedu Pouvoir ve Du*

---

* Bakanlar Kurulu Kararı ile yasaklanan yayınların adları kararda geçtiği şekilde aynen aktarılmıştır. Y.N.

²² Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Bakanlar Kurulu Kararları Katalogu 030.18.01. 160.25.7, 1961.

²³ B.C.A 030.18.01 161.44.19, 1961.

Kolkhoze Au Kibboutz adlı kitapların yurda girişi yasaklanmıştır.²⁴ Aynı yılın sonlarında bu konuda 4 kararname ile 11 kitabın yasaklandığı anlaşılmaktadır.²⁵

1962 yılında Avrahm Yarmolinsky tarafından yazılıp Newyork'ta basılan *Road to Revolution (İhtilale Giden Yol)* ve yine aynı yerde basılan *Management in Russian Industry and Agriculture (Rusya'da Ziraat ve Endüstri Alanında Sevki İdare)* adlı kitapların²⁶, yine *Leksikografi Enstitüsünün Ansiklopedisi* adlı kitabın 3 ve 4. ciltlerini oluşturan Hırvatça iki yayının hukuki, iktisadi, siyasi ve sosyal problemleri ele alarak komünizm rejiminin başka rejimlere karşı üstünlüğünü ileri sürerek menfi propaganda yaptığı için yasaklanması söz konusudur.²⁷ Almanya'dan gönderilen *Le Ronde ve Zauberreigen* adlı iki dergi ile Paris'te basılan *A Quoi Revent Les Savants Sovietiques* adlı kitap komünizm propagandası nedeniyle yasaklanmıştır. Kitap içerik olarak başından sonuna kadar Rusları methederek, Sovyetler Birliği'ndeki ilmi çalışmalar sonucunda elde edilen başarıları ve bunların komünist idare sayesinde meydana geldiğini söylediği için zararlı görüldüğü ifade edilmektedir.²⁸

Aynı yılın sonunda daha köklü bir tedbirin alındığı görülmektedir. Sovyet Rusya ile peyk memleketlerde hazırlanan ve memleket için zararlı görülen plak, ses bantları vb. malzemelerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılması 10 Ekim 1962 tarihinde yasaklanmıştır.²⁹ 1963 yılında bu konuda yalnız bir karar alınmış, bu da Küba'ya ilişkin 5 yayın ve 38 resmin yasaklanması şeklinde olmuştur.³⁰ 1964 yılında Federal Almanya'da basılan ve burada yaşayan Türk işçilerine dağıtılan *Yurdun Sesi* adlı dergide, “özel ve yabancı sermaye toprak ağaları, servet sahipleri kötülenerek, memlekette gericilerin faaliyette bulunduğu, ırkçılar, Turancılar, halifeciler, padişahçılar gibi her soydan faşistlerin gericilerin cephesinde yer alarak, bağımsızlık, demokrasi ve barış için savaşanların karşılıklarına dikildikleri, faşizmin büyük bir tehlike olduğu, pahalılığın nedenleri olarak milli gelirin dağıtılışındaki ve vergilerdeki adaletsizliğin belirtildiği, askeri masraflar, hükümetin ve işverenlerin tutumu vb. konularda yazılan makalelerle komünizm propagandası yapıldığı için” yasaklanması kararlaştırılmıştır.³¹

²⁴ B.C.A, 030.18.01. 161.44.18,1961.

²⁵ Bu kitaplardan bazıları Paris'te basılan *La Jeunesse et Le Comunisme, Le Bolchevisme* (B.C.A, 030.18.01. 162.46.14), *Le Pouvoir Sovietique, Le Development du Capitalisme En Russie* (B.C.A, 030.18.01. 162.46.12), *Bildiri başlıklı Türkçe broşür*(B.C.A, 030.18.01. 162.48.7), *Les Mysteres du Kremlin* (B.C.A, 030.18.01. 162.49.16), *L'U.R.S.S. en 250 Questions, Les Vingt Meilleures* (B.C.A, 030.18.01. 161.39.8)'dir.

²⁶ B.C.A, 030.18.01. 164.11.13, 1962.

²⁷ B.C.A, 030.18.01. 164.14.13, 1962.

²⁸ B.C.A, 030.18.01. 165.36.3, 1962.

²⁹ B.C.A, 030.18.01. 166.46.20, 1962.

³⁰ B.C.A, 030.18.01. 169.17.5, 1963.

³¹ B.C.A, 030.18.01. 176.18.8, 1964.

Suriye’de komünist Kürtler tarafından yayınlanan *Perçeyen Bijarte* adlı Kürtçe broşür ile Federal Almanya’da teksir edilerek dağıtılan Türk Sesi adlı haftalık bülten 24 Ağustos 1964 tarihinde³², Paris’te hazırlanan Nazım Hikmet’e ait 13 şiirden oluşan Plak 29 Kasım 1965’te³³, çeşitli plak ve kataloglardan oluşan bazı yayınların da 23 Ocak 1967’de alınan kararla³⁴ yasaklandığı görülmektedir. 22 Mart 1967’de Amerika’da yayınlanan *Quotations Form Chairman Mao Tse Tung* adlı kitabın *İhtilalin Özü* adlı tercümesi “Komünist Çin Başkanı Mao Tse Tung’un ihtilalin özü hakkındaki düşünce ve fikirlerinden bahsedilerek komünizm propagandası yapıldığı, kitabın İngilizce aslının da yurda sokulması sakıncalı olduğu için”³⁵ ve 30 Mart 1968 tarihinde de *Biz İrani Hür ve Bağımsız Yapacağız Hür İran Milli Kurtuluş Cephesi Avrupa Teşkilatı* adlı broşür yasaklanmıştır.³⁶

Almanya Köln’de faaliyette bulunan Türk Gençliği Kültür Kulübü adlı teşekkülün yayınladığı *İşçi Postası-Emekçilerin Aylık Gazetesi* adlı Türkçe gazete 12 Temmuz 1968’de yasaklanmıştır. Yayıncı Fazıl Sağlam tarafından Başbakanlık aleyhine bu nedenle dava açıldığı görülmektedir.³⁷ İsveç’te ikamet eden Güneş Karabuda tarafından hazırlanıp yayınlanan *Turkiet En Resehandbook* adlı kitap ise yazarının memleketi tanıtırken Nazım, Yaşar Kemal gibi solcu yazarlardan sitayişle söz ettiği için yasaklanmıştır.³⁸ 14 Ağustos 1968 tarihinde alınan kararla *Dialectical Materialism, Democracy and Class Struggle, The Casefor Socialism in the Sixties, Suva Lenin, Mavtsi Tung, Hoşimine, Gifara* adlı kitaplar komünizm propagandası nedeniyle yasaklanmıştır.³⁹ 28 Eylül 1968’de ise *The Continental* adlı dergi Vietnam meselesini eleştirerek üç kıtada Amerikan emperyalizminden kurtulmak için halkın çalışmalarının övüldüğü ve bu vesile ile de komünizm propagandası yapıldığı için yasaklanmıştır.⁴⁰

2 Nisan 1969 tarihinde Almanya’da Türkiye aleyhine faaliyet gösteren Almanya Türk Öğrenci Federasyonu tarafından yayınlanan *Birlik* adlı derginin içeriğinde “Türk emekçilerinin mevcut bilgilerini artırarak politik hayata atılmalarıyla mevcut komprador faşizmi önleyecekleri, Vietnam savaşında ABD’nin haksızlığı, az gelişmiş ülkelerin durumlarını eleştiren solcu kimselerin yazılarına, Nazım Hikmet’in şiirlerine yer verdikleri

³² B.C.A, 030.18.01. 179.50.6, 1964.

³³ B.C.A, 030.18.01. 190.69.6, 1965.

³⁴ B.C.A, 030.18.01. 202.5.11, 1967.

³⁵ B.C.A, 030.18.01, 1967 Ek: 52-31.

³⁶ B.C.A, 030.18.01. 217.23.17, 1968.

³⁷ Bu konuda İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı ile Danıştay Başkanlığı arasında yazışma yapıldığı ve mahkemeye gazete nüshalarının gönderildiği anlaşılmaktadır. B.C.A, 030.18.01. 222.55.2, 1968 Ek: 52-36.

³⁸ B.C.A, 030.18.01. 222.55.3, 1968 Ek: 52-37.

³⁹ B.C.A, 030.18.01. 223.61.10, 1968.

⁴⁰ B.C.A, 030.18.01. 225.72.10, 1968 Ek: 52-40.

için ve bazı makalelerin ileride çıkacak nüshalarda devam edeceği anlaşıldığı için” çıkan ve çıkacak bütün nüshalarının yurda sokulması yasaklanmıştır.⁴¹

Jan Mydal tarafından yazılıp 1966 yılında Amerika’da basılan *Report From a Chinese Village* adlı kitap, “Çin köylerinde karısı ile birlikte kalıp edindiği izlenimleri eski rejimle yeni rejimi kıyasla anlatarak sonunda komünist rejimi övdüğü için”, Lenin tarafından yazılıp Paris’te basılan *La Maladie Infantile Du Communisme* adlı kitap ise 1920 yılında Lenin’in İkinci Uluslar arası Komünizm Kongresi arifesinde Avrupa Komünist partilerindeki solcu ilerlemeler ve bu husustaki düşüncelerin sınıf mücadelesini teşvik edici nitelikte olduğu için yasaklanmıştır.⁴²

6 Ağustos 1969 tarihinde alınan bir kararla da İngiltere’de ikamet etmekte olup bir İngilizle evli olan Hatice Selma Asworth’un Kardaş adıyla kurduğu ve ‘30 milyon kardeşim adına mücadeleye başlıyoruz’ diyerek faaliyete geçirdiği dernek adına çıkardığı *Kardaş* adlı dergide hükümeti ve rejimi kötüleyici ifadeler kullandığı, halkı aç, sefil ve cahil gösterip “Türkiye’nin tek kurtuluş yolu sosyalizmdir” başlıklı bir makale ile komünizm propagandası yaptığı için derginin yurda sokulması yasaklanmıştır.⁴³

Bir diğer karar ise 31 Ekim 1969 tarihinde Batı Berlin’de kurulan Türk Toplumcular Ocağı tarafından yayınlanan *Kurtuluş* adlı dergi ile ilgilidir. “Mevcut düzeni kötüleyici ve yıkıcı bir ifadeyle Türk milletinin itibarını küçük düşürücü ve zedeleyici nitelikte haber yayınlayan, tamamen komünist propagandasını yapan” bu derginin yasaklanması kararlaştırılmıştır.⁴⁴ Derginin kapağında “Zonguldak Şahitlerini Anıyoruz 10 Mart 1965” başlıklı bir ibare ile dergide çoğunlukla Zonguldak’ta bulunan maden işçilerinin ve tarım kesiminde çalışan köylülerin haklarının savunulması ile ilgili yazılar bulunmaktadır. Yasaklanan nüshanın üzerinde “Karadenizli tütüncüler sömürüye karşı birleşiyorlar” başlıklı yazının içeriğinde bulunan “Ömrünü tütün tarlalarında tüketmiş ihtiyar ninelerimiz, dedelerimiz de bekliyor hala. Bakımsızlıktan ayakları eğrilmiş, ezik bakışlı, boynu bükük, yalın ayak çocuklarımız bekliyorlar. Çıplak çocuklarımız, ezilmiş kadeşlerimiz için, kendi kurtuluşumuz için birleşelim. Bu düzen soygun düzeni, bizi bizden başka düşünen olmaz. Bu düzende tütünü bizden on Liraya alıyorlar. Bizim yılın on iki ayı didinerek yetiştirdiğimiz tütünü kağıda sararak cigara diye 150 Liradan satıyorlar bize. Fakirin dostu olmaz. Fakirler, köylüler, birbirleriyle dost olur ancak. Haksızlığa karşı Tütün Ekicileri Cemiyetinde hakkımızı birlikte alalım.” Sözlerinin altına çizilmiş olması dikkat çekicidir. Yine komünizm

⁴¹ B.C.A, 030.18.01. 232.22.2, 1969 Ek: 52-44. Bkz: Ek:1.

⁴² B.C.A, 030.18.01.234.36.13, 1969 Ek: 52-46.

⁴³ B.C.A, 030.18.01. 238.56.18, 1969 Ek: 52-47. Bkz: Ek 2.

⁴⁴ B.C.A, 030.18.01. 241.74.17, 1969 Ek: 52-49. Bkz: Ek:3.

propagandası nedeniyle 30 Nisan 1970 tarihinde İngiliz Komünist Partisi'nin yayın organı olan *Comment* adlı dergi “komünizmi övmekle beraber hür devletlerde meydana gelen hadiseleri kendi açılarından değerlendirerek bu rejimin iyi olduğunu kabul ettirmeye çalıştığı için ve de yurdumuzda bulunan solcu yayınlar da sözü geçen dergilerden aldıkları makaleleri yayınladıkları için” yasaklanmıştır.⁴⁵

11 Ağustos 1971 tarihinde alınan kararla da Batı Almanya'da Türk Kültür Ocağı tarafından yayınlanan *Nasırlı Eller* adlı aylık işçi gazetesinde “işçi, köylü ve gençlik hareketlerinin yer aldığı, devrimci eylemler adı altında yapılan ve yapılacak olan her türlü hareketin desteklendiği ve bu tür eylemlere işçileri örgütleme çabası gösterildiği, faşizme, emperyalizme şiddetle çatılarak işçi, köylü ve gençliğin Amerika'ya ve onun işbirlikçilerine karşı birleşmeye çağırıldığı, bu arada Kızıl Çin'in sağlık politikasının övüldüğü, köylüleri ve işçiyi orak çekiçli resimlerle gösteren resimlerle, polis ve jandarma aleyhine yazı ve resimlerin yer aldığı, komünizm lehinde ordu aleyhinde yayın yapan bu gazetenin çıkmış ve çıkacak bütün nüshalarının yasaklanması gerektiği” belirtilmektedir.⁴⁶

29 Şubat 1972 tarihinde alınan bir kararla da Stokholm, Newyork ve Londra'da basılan 5 yayın⁴⁷, 14 Ağustos 1972'de Tilemann Grimm tarafından yazılıp 1968, 1969 ve 1970 yıllarında Hamburg'ta Almanca olarak basılan *Mao Tse Tung* adlı kitabın bütün baskıları⁴⁸, 6 Şubat 1973'te Catherina Gavin tarafından yazılarak 1971'de İngiltere'de basılan *The House of War* adlı kitap⁴⁹, 27 Mart 1973 tarihinde Robert C. Tucker tarafından yazılıp 1970 yılında Amerika'da basılan *The Marxian Revolutionary Idea* adlı kitap⁵⁰, 26 Ocak 1973'te *Mao Tse Tung (Antology of His Writings), Dialectical Materialism, A Handbook of Marxism* adlı kitaplar⁵¹, 22 Şubat 1973'te İngilizce ve Fransızca 15 adet yayın⁵², 28 Şubat 1973'te Batı Berlin'de yayınlanan *Halkın Sesi* adlı gazete,⁵³ 12 Haziran 1973'te İsviçre'de basılan *Sürekli İhtilal* adlı kitap⁵⁴, 1972 yılında Amerika'da basılan *China Inside The People's Republic* adlı kitap 21 Haziran 1973 tarihinde⁵⁵ ve 1970 yılında Paris'te basılan *Guerre De*

⁴⁵ B.C.A, 030.18.01. 249.29.1, 1970 Ek: 52-51.

⁴⁶ B.C.A, 030.18.01, 1971 Ek: 52-69.

⁴⁷ Bunlar Se, Class Struggle in Africa, Neo-Colonialism, Amilcar Cabral, Fidel Castro Speaks, The Great Rebel Che Guevera in Bolivia adlı yayınlardır. B.C.A, 030.18.01. 279.21.9, 1972.

⁴⁸ B.C.A, 030.18.01. 286.63.10, 1972.

⁴⁹ B.C.A, 030.18.01. 299.45.10, 1973.

⁵⁰ B.C.A, 030.18.01. 297.27.17, 1973.

⁵¹ B.C.A, 030.18.01. 293.4.17, 1973.

⁵² B.C.A, 030.18.01. 295.18.11, 1973.

⁵³ B.C.A, 030.18.01. 295.19.3, 1973.

⁵⁴ B.C.A, 030.18.01. 301.51.1, 1973.

⁵⁵ B.C.A, 030.18.01. 301.51.6, 1973.

Liberation adlı kitap 23 Temmuz 1973'te⁵⁶ komünizm propagandası nedeniyle yasaklanmıştır.

2. Kürtçülük Propagandası Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Daha önce de değinildiği gibi Atatürk, İnönü ve Menderes döneminin değişmeyen hassasiyetlerinden olan Kürtçülük konusunda anılan dönemde de aynı oranda hassasiyetin sürdüğü görülmektedir. Bu dönemde bu konuda 14 yasaklama kararı alınmıştır. Bir önceki dönem olarak anılan Menderes döneminde ise bu sayının ilginç bir biçimde aynı olduğu görülmektedir. Ancak şu belirtilmelidir ki, karar sayılarının aynı oluşu aynı miktarda yayına yasaklama getirildiği anlamına gelmemektedir. Bazen bir kararda çok sayıda eserin aynı gerekçe ile yasaklandığı görülmektedir.

23 Mayıs 1961'de Milletlerarası Kürdistan Cemiyeti tarafından Amsterdam'da Almanca olarak basılan *Betriff: Kurden* adlı broşür hakkında dönemin ilk yasaklama kararı alınmıştır.⁵⁷ Irak'ta yayınlanan *Irakıyün Neva-Bir Iraklının Niyeti* adlı kısmen Arapça, kısmen Kürtçe yazılmış olan derginin Ocak ve Mart 1961 sayılarının Türkiye'ye sokulması Kürtçülük propagandası nedeniyle yasaklanmıştır.⁵⁸ Halep'te basılan *El'Şark* adlı Kürtçe kitap ile İran'dan gönderilen *Firdevs* adlı gazetenin bazı nüshaları 10 Temmuz 1962 tarihinde⁵⁹, Paris'te yayınlanan *Etudes Anticolonialistes Fiches D'information* adlı bülten "Orta şarkta Kürtçülük meselelerini ele alarak Kürtlerin 5 milyon kilometre karelik bir araziye yerleşmiş olduğu, Ağrı'dan Sivas'a, Sivas'tan İskenderun'a kadar bir nüfusa malik oldukları ve nüfusumuzun önemli bir kısmını teşkil ettiklerinden milli bir devlet kurma hakkına sahip oldukları, Birinci Dünya Savaşından sonra önemli miktarda Kürt nüfusun yer değiştirdiği, Şeyh Sait İsyanının 'milli bir Kürt isyanı' olduğu şeyhin bir din adamı olmasının ayaklanmanın mahiyetini değiştirmedeği, 1925-1928 yıllarında Doğu Anadolu'da siyasi otoritenin baskı yaptığı, çok sayıda kişinin öldürüldüğü ve bir kısmının batıya sürüldüğü, 27 Mayıs inkılabından sonra Kürtlere karşı durumun sertleştirildiği, Diyarbakır, Bitlis, Van, Mardin vilayetlerinde milliyetçi Kürtçü hareketlerin vuku bulduğu, bu hadiselerde yüzlerce kişinin öldüğü, Kürt demokrat partisinin Türkiye'de kuvvetli bulunduğu, solcu ve komünistlerle sıkı işbirliği yaptıkları ileri sürülerek memleketimizin birlik ve bütünlüğünü zedeleyici mahiyette olmasından dolayı" yurda sokulması mahzurlu görülmüştür.⁶⁰

⁵⁶ B.C.A, 030.18.01. 303.65.6, 1973.

⁵⁷ B.C.A 030.18.01. 160.27.2, 1961.

⁵⁸ B.C.A 030.18.01. 161.41.19, 1961.

⁵⁹ B.C.A 030.18.01. 165.31.5, 1962.

⁶⁰ B.C.A 030.18.01. 172.43.1, 1963.

28 Şubat 1964 tarihinde Joyce Blau tarafından yazılıp Brüksel’de yayınlanan *Le Probleme Kurde-Essai Sociologique et Historique* adlı Fransızca kitabın yasaklanma gerekçesinde “amacının Kürt meselesini aydınlatmak olduğunu belirterek eklediği bir haritada yurdumuzun doğu bölgesini Kürdistan olarak gösterdiği, doğu illerimizde vuku bulan olayların birçok aleyhte isnatlarla süslendiği, Türk makamlarının değişmez eritme siyasetine rağmen Kürtçe alfabe, gazete, plak ve dergilerin gizlice dağıtıldıkları ve bazı aydınlar tarafından desteklenmekte olduğu ileri sürülerek yurdumuzun bütünlüğünü zedeleyici ırk ayrımını hedef tutan bu kitabın mahzurlu olduğu” belirtilmektedir.⁶¹

12 Haziran 1965 tarihinde Derk Kinane tarafından yazılıp 1964 yılında Londra’da basılan *The Kurds And Kurdistan* adlı kitap⁶², 25 Ocak 1967 tarihinde Kürtçe olarak yayınlanan bilumum matbu, plak, ses bandı ve benzerlerinin yurda sokulması yasaklanmıştır.⁶³ 7 Şubat 1967 tarihinde General Hasan Arfa tarafından yazılıp Londra’da Oxford University matbaasında basılan *The Kurds* adlı kitap “içeriğinde Cumhuriyet rejiminin, Türk halkının büyük bir kısmının arzusu hilafına uygulandığı, Şeyh Sait isyanının Allahı tanımayan Türk idaresine karşı yapıldığı ve bu hareketin asıl gayesinin yeni kurulmuş olan Cumhuriyeti yıkıp yerine isyan sırasında Beyrut’ta bulunan Sultan Hamit’in büyük oğlu Mehmet Selim’i getirip hilafeti ve padişahlığı kurmak olduğu, Ağrı isyanının ise milli bir harekete bürünmüş olduğu, Dersim isyanının da hükümetin okul ve yollarla birlikte bölgedeki jandarma karakollarını dağıtmasından ve Kürtlere yapılan tahrik neticesi meydana geldiği, Atatürk’ün ölümünden önce ve sonra alınmış olan tedbirlerin Kürtlerin isyanını zorlaştırdığı belirtildikten sonra hududu geçen aşiret mensuplarının ifadelerinden hürriyet ve bağımsızlık emellerini hiçbir zaman terk etmedikleri, Irak olaylarına yakın ilgi gösterdiklerinin ifade edildiği, ayrıca kitap içerisinde bulunan haritada da Karadeniz bölgesinde Lazlar, Kars ve civarında Azeriler ve Doğu bölgesinde ise Kürtlerin bulunduğu belirtildiği için” kitabın yurda sokulmasının yasaklanması kararlaştırılmıştır.⁶⁴

17 Şubat 1968 tarihinde *Memo ve Zeyn* adlı Beyrut’ta basılan Arapça kitap⁶⁵, 14 Ağustos 1968 tarihinde merkezi Amsterdam’da bulunan International Society Kurdistan adlı cemiyet tarafından kimliği açıklanmayan ve kuzeyli bir Kürt diye adlandırılan Hemreş Reşo’nun kaleme aldığı *Nordwind-Kuzey Rüzgarları* adlı Kürtçe-Almanca bir şiir kitabı “mevcut şiirlerde Türkiye’de halen çok sayıda Kürt yaşadığı, bunlara yayın hürriyetinin

⁶¹ B.C.A 030.18.01. 176.11.15, 1964.

⁶² B.C.A 030.18.01. 186.33.18, 1965.

⁶³ B.C.A 030.18.01 202.7.18, 1967.

⁶⁴ B.C.A 030.18.01 203.9.13, 1967. Ek: 52-25.

⁶⁵ B.C.A 030.18.01.02 216.15.10, 1968.

tanınmadığı, fakir bir hayat geçirdikleri, kötü muameleye maruz kaldıklarının ileri sürüldüğü” gerekçesiyle, yine Rene Mauries tarafından yazılıp 1967 yılında Paris’te Fransızca olarak yayınlanan *Le Kurdistan Ou La Mort-Kürdistan Veya Ölüm* adlı kitap ise “içeriğinde Türklerin Kürt azınlığa daimi baskı yaptığı, ayrıca ön kapak arkasındaki haritada Güneydoğu Anadolu illerimizin Kürdistan toprağı olarak gösterildiğı, Türkiye ve komşu ülkelerde yaşayan Kürt azınlıklarının buldukları devlete karşı bağımsızlık mücadelesi yapmaya davet olunduğı görüldüğü için” söz konusu kitabın yasaklanmasına karar verilmiştir.⁶⁶

23 Mayıs 1969 tarihinde alınan bir kararla da Kürtçülük propagandası nedeniyle 2 adet yayının yasaklandığı görülmektedir. Bunlardan ilki Er bendur Haroldsson tarafından yazılıp 1966 yılında Hamburg’ta basılan *Land Im Aufstand Kürdistan* adlı Almanca kitaptır. “Kitabın içeriğinde milli mücadele yıllarında vatan bütünlüğünü temin için Atatürk’ün yaptığı birçok hareketlerin yerildiğı, Kürt isyanından bahsedilirken milletimizin haşin ve barbar olarak gösterildiğı, Kürt topraklarının İran, Irak ve Türkler tarafından paylaşıldığı ileri sürülerek bir Kürt devletinin kurulması için bütün Kürtlerin mücadeleye davet edildiğı” gerekçesiyle yasaklanmıştır. Emin Sami Alganravi tarafından yazılıp Nisan 1967’de Kahire’de basılan *Kıssatül Ektrat-Kürtlerin Hikayesi* adlı Arapça kitap “içeriğinde Kürtlerin ananeleri, adetleri, dilleri, nüfus miktarı ve yerleştikleri bölgelerden bahsedildiğı, içindeki mevcut haritalarda yurdun kuzey kısmının Kürdistan olduğı, Dersim isyanı ve Şeyh Sait hareketına yer verildiğı, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal’in Kürtlerin üzerine bir kurt gibi saldırıp Şih Sait ve avenesiyle birlikte genç yaşta kadınlarla çocukları hunharca katlettiğediğı, kurulan İstiklal Mahkemesinden aldığı kararlarla bütün ilerici Kürt liderlerini kurşuna dizdiğinden bahsedildiğı, memleketimizin bütünlüğü zedelenmekle beraber Atatürk’e çirkin isnatlarda bulunulduğı için” yasaklanması kararlaştırılmıştır.⁶⁷

8 Mart 1971 tarihinde İsveç’te bulunan Kürdistan Mücadele Cemiyeti tarafından basılan Türkçe *Kasırga*, Kürtçe *Bahez-Kemala Tekeşeren Kurdistan*, Almanca *Bahez Vereinigung der Kämpfer Kurdistans*, İngilizce *Bahez-Organisation the Fighters of Kurdistan* adlı dergiler⁶⁸, 25 Temmuz 1972 tarihinde alınan bir kararla *Le Kurdistan Irakien Entite Nationale* adlı kitap⁶⁹ son olarak 26 Ocak 1973 tarihinde *Les Kurdes Revolution Silencieuse* adlı Fransızca kitap⁷⁰ yine Kürtçülük propagandası yaptığı gerekçesiyle yasaklanmıştır.

⁶⁶ B.C.A 030.18.01 223.61.10, 1968.

⁶⁷ B.C.A 030.18.01 234.36.13, 1969. Ek: 52-46.

⁶⁸ B.C.A 030.18.01 262.14.11, 1971.

⁶⁹ B.C.A 030.18.01.02 285.58.3, 1972.

⁷⁰ B.C.A 030.18.01.02 293.4.17, 1973.

Atatürk sonrası İnönü ve Menderes dönemlerinde pek sık rastlanmayan bir biçimde özellikle Atatürk dönemi ile ilgili Cumhuriyet Türkiye'sinin Atatürk önderliğinde yürüttüğü modern anlamda bir ulus devlet olma çabalarına yönelik eleştirel bakış yanında daha sonra da duyulan ve bugünlerde de yaşanan bir biçimde ayrılıkçı bir tavır görülmektedir.

3. Rumluk ve Ermenilik Propagandası Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Geçmişte ve günümüzde yine devam eden hassasiyetlerden olan Rumluk ve Ermenilik propagandası bu dönemde de yoğun olarak görülmektedir. İncelenen dönemde anılan konularda 33 yasaklama kararının alındığı görülmektedir. Menderes döneminde bu sayı 19 olarak görülmektedir. Dönemin hassasiyetleri arasında Ermenilik ve Rumluk konusunun bu dönemde artan bir seyir takip ettiğini söylemek mümkündür.

Bu konudaki ilk yasaklama kararı Yunanistan'da yayınlanan *To Vima* adlı gazete hakkında 30 Ocak 1961 tarihinde alınmıştır.⁷¹ 27 Şubat 1961 tarihinde Atina'da Aetos yayınevi tarafından çıkarılan *O Kozmoz Pu Peseni O Kocampasis Tu Kastropirgu, O Yero Hronos-İhtiyar Tarih, Lukis Laras ve Bizantines İstories-Bizans Tarihleri* adlı kitaplar Yunan propagandası nedeniyle yasaklanmıştır.⁷² 29 Haziran 1962 tarihinde Mimi Papadimitrio tarafından yazılıp Yunanistan'da basılan *Fediko Sholiko Teatro-Çocuk Mektep Tiyatrosu* adlı kitap “içeriğindeki piyes mevzuunun Yunanlıların Türklere karşı isyanlarını, Türklerin Yunanlılara fena muamele ettiklerini anlattığı, Kıbrıs için yazılan piyesin ise Kıbrıs'ın Yunanistan'ın ayrılmaz bir parçası olarak gösterildiği için” yasaklanmış olduğu belirtilmektedir.⁷³

28 Aralık 1961'de Panayiotu İ. Hatzi tarafından yazılan *Pağkosmios İstoria* adlı Yunanca kitap⁷⁴ ile 1 Şubat 1963 tarihinde Atina Akademisi tarafından 1960 yılında basılan *Atina Akademisi Zabıtnameleri* adlı Yunanca kitabın 35. cildinde “ ‘İzmir Kilisesi’ adlı eserden bahsederken İzmir vilayetini Yunanlı İzmir olarak gösterdiği, İzmir'in Türkler tarafından istirdadı sırasında birçok şöhretli Episkopos Polikalposun idam edildiği, Hrisostomos'un Türkler tarafından linç edildiği, Mora'daki Tripoliça şehrinde Türkler tarafından katliam yapıldığının ileri sürülerek Türkler aleyhinde asılsız ithamlarda bulunulduğu için” mahzurlu görüldüğü kararın gerekçesinde açıklanmaktadır.⁷⁵

⁷¹ B.C.A 030.18.01.02 158.41.1, 1961.

⁷² B.C.A 030.18.01.02 158.46.10, 1961.

⁷³ B.C.A 030.18.01 165.26.14, 1962.

⁷⁴ B.C.A 030.18.01 163.65.13, 1961.

⁷⁵ B.C.A 030.18.01 168.6.18, 1963.

21 Kasım 1964 tarihinde Georges Papageorgiou tarafından yazılıp 1964 yılında Atina’da basılan *Politiki Morfosis Tom Hristyenikon Ke Müslümanikon Laon-Müslüman ve Hristiyan Halkının Siyasi Talim ve Terbiyesi* adlı Yunanca kitap “içeriğinde Müslümanlık dini aleyhinde ve Ortodoks dini lehinde propaganda yapıldığı için” yasaklanmıştır.⁷⁶ 18 Aralık 1964 tarihinde Yunanistan’da basılan *Eikones* adlı haftalık Rumca dergi⁷⁷, *Kıbrıs’ta yayınlanan Kıbrıs Bülteni*, *Kıbrıs Cumhuriyeti Halk İstihbarat Ofisi* adlı bülten⁷⁸, Selanik’te yayınlanan *Ellinikos Vorras* adlı gazete⁷⁹, *Yunanistan Kilisesi Havari’nin Hizmetleri* başlıklı 1966 yılı cep ve duvar takvimleri ile *Günün Bildirisi* adlı cep kitabı⁸⁰, 27 Ağustos 1966 tarihinde *An Expression of Ecumenical-Ekümenik Endişe Açıklaması* adlı İngilizce ve Türkçe bildiri⁸¹, 10 Haziran 1967 tarihinde Atina’da basılan *Yi Tu Pabtu-Pontus Toprakları* adlı Yunanca kitap⁸², Dimitri Kalumenos tarafından yazılıp 1966 yılında Atina’da İngilizce ve Rumca basılan *Hristiyanlığın Çarmıha Gerilişi*, Barbro Karabuda tarafından yazılıp İsveç’te basılan *Öster Om Euftrat-Fıratın Doğusunda*, yine aynı yazara ait *Rosenkullen-Sanna Berattelser Fran Tukiet-Gültepleri-Türkiye’den Hakiki Hikayeler* adlı kitaplarla Yunanistan’da yayınlanan *Nea Estia-Yeni Ocak* adlı Rumca dergi⁸³, 24 Mart 1968 tarihinde Atina Üniversitesi İlahiyat profesörlerinden P. Trembellas tarafından yazılıp 1967’de Atina’da basılan *Dialog* adlı kitapta “Patrik Athenagoras ve patrikhanenin sarf ettikleri gayretler ve hizmetler izah edilerek, patrikhanenin zor şartlar altında vazifesini ve tarihi rolünü yaptığı ileri sürülerek, hükümetin laiklik prensiplerini ihlal ettiği ve patrikhaneye baskı yaptığı anlatılmak istendiği için” yasaklanmıştır.⁸⁴

24 Nisan 1968 tarihinde *1968 Yılı Yunan Kilisesi Takviminin* yasaklanma gerekçesinde “kitap halinde bulunan takvimde İstanbul’un Türkler tarafından fethinin yıldönümü nedeniyle icra olunacak ayinin metninin yer aldığı ve metnin bir yerinde dua esnasında ‘Kraliyet eden şehri (Yani İstanbul’u) elimize teslim et’ denildiği, ilerleyen sayfalarda Ortodoks kilisesinin teşkilatına ait bilgiler verildiği ve bu bilgilerin başında Fener patriği Athenagoras’ın makamı için (Konstantinopolisli Athenagoras, Konstantinopolis Yeni Roma Başpiskoposu ve Ekümenik Patrik) denildiği, isim ve makamlar zikredilirken daima Yunancalarının

⁷⁶ B.C.A 030.18.01 181.71.11, 1964.

⁷⁷ B.C.A 030.18.01 182.78.1, 1964.

⁷⁸ B.C.A 030.18.01 195.34.17, 1966.

⁷⁹ B.C.A 030.18.01 195.34.16, 1966.

⁸⁰ B.C.A 030.18.01 198.59.10, 1966.

⁸¹ B.C.A 030.18.01 198.61.12, 1966.

⁸² B.C.A 030.18.01 207.41.3, 1967.

⁸³ B.C.A 030.18.01 209.53.13, 1967.

⁸⁴ B.C.A 030.18.01 217.20.18, 1968. Ek: 52-31.

kullanıldığı görüldüğü için” yasaklandığı belirtilmektedir.⁸⁵ Bugünlerde tekrar tartışılan bu konu ile ilgili görüldüğü gibi hassasiyet hep olagelmiştir.

5 Ağustos 1970 tarihinde alınan bir kararla da Atina’da basılan *Küçük Resimli Klasik Dergi* adlı Rumca dergi “içeriğinde bulunan resimlerin milletler arasında geliştirilmeye çalışılan karşılıklı saygı, dostluk ve insanlık ilişkilerini zedeleyici, Yunan gençliğinde bitmek bilmeyen Türk düşmanlığını bir ideal olarak uyanık tutma çabasını aksettirici nitelikte ve Girit isyanları dolayısıyla Türk vahşet ve barbarlığından bahsedip Yunanlılar hakkında övücü ifadeler kullandığından” yasaklanmıştır.⁸⁶

Son olarak 7 Ağustos 1970 tarihinde “Xenophon Diamond tarafından yazılıp “Amerika Ortodoks Başpiskoposluğuna Pazar okulları için 1969 yılında özel olarak bastırılan ve aleyhimizde faaliyet gösteren Amerika Ortodoks Başpiskoposluğu’na Pazar Okulları için 1969 yılında özel olarak bastırılan ve aleyhimizde faaliyet gösteren Amerika Ortodoks Başpiskoposu Yakovas Kukuzis tarafından da her Ortodoksun evinde bulunması tavsiye edilen *Athenagoras I Our Great Patriarch-Büyük Patriğimiz Athenagoras I* adlı broşürün memleketimizdeki azınlıklara dağıtılmak üzere gönderileceğinin haber alındığı, adı geçen broşürde halen kapalı bulunan ancak bir Türk devlet adamının Rumlar tarafından asılmasından sonra açılacak olan Orta Kapıyı gösterecek şekilde çekilmiş Patrikhane fotoğrafı* ile beraber Ayasofya Camiinin minarelerinin foto montajla kaldırılarak İstanbul’a ait manzaraların altına Constantinople ibaresi yazılarak Bizans’ın başşehri olduğundan bahsedildiği için” yasaklanmasına karar verilmiştir. Yine aynı gün alınan diğer bir kararla da Yunanistan’dan postaya verilerek İstanbul Fener Rum Patrikhanesi adresine gönderilen *Yunan Kilisesi Takvimi 1970* adlı kitap “Yunan tarihini canlı tutmak maksadıyla, Yunan kiliselerinden başka Sovyet Rusya ve peyk devletleri Ortodoks kiliseleriyle ruhanilerine ait malumatla birlikte eski yıllardaki milletimiz aleyhinde ibarelerle, baş sayfasında da Bizans bayrağının sembolü çift başlı kartal resminin bulunmasından dolayı” yurda sokulması yasaklanmıştır.⁸⁷

Ermeni propagandası nedeniyle yasaklanan yayınlara bakıldığında bunlarda da ciddi bir yoğunluk gözlenmektedir. Bu konuda ilk yasaklama kararı 31 Mart 1961’de Stepan Şahbaz tarafından yazılıp Beyrut Seven Matbaasında basılan *Krikor Zohrap* ve Hrimyan

⁸⁵ B.C.A 030.18.01. 219.33.11, 1968 Ek: 52-35.

⁸⁶ B.C.A 030.18.01 255.57.17, 1970 Ek:52-55.

* Mora isyanı sırasında Fener Patriğinin de planlayıcılar arasında yer alması sonrası Patrik Gregorios, Sultan II. Mahmut tarafından suçlu bulunmuş ve idam edilmiştir. O günden sonra “kin kapısı” olarak adlandırılan Patrikhane girişi kullanılmamıştır.

⁸⁷ B.C.A 030.18.01 255.59.14 Ek: 55-56.

Hayrik tarafından yazılan aynı adlı kitap hakkındadır.⁸⁸ 23 Mayıs 1961 tarihinde Ermenice *Huşarar* ile *Hayastanyaitz Yegehetzy* adlı dergiler⁸⁹ 31 Mayıs 1961 tarihinde ise *Huşmadiyan Tamer Tamarzayı-Tamarza'ya Ait Hatıra Kitabı* adlı yayın yasaklanmıştır.⁹⁰ 1 Şubat 1963 tarihinde Newyork'ta yayınlanan *New Masters Pictorial Encyclopedia* adlı ansiklopedide “Erzurum vilayeti hakkında ‘Erzurum Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin bir vilayetidir. Eskiden Ermenistan’ın bir kısmı idi’ denilerek memleketin bütünlüğünü bozucu mahiyet taşıması nedeniyle” yasaklanmıştır.⁹¹

5 Aralık 1963 tarihinde ise Ardeşş Biberyan ile Vartan Yeğişeyan tarafından yazılarak Paris’te basılan Batmakirk *Adapazar Kağakin-Adapazar Şehrinin Tarih Kitabı* adlı Ermenice kitap “bir fermanla Adapazarı şehrinden hicret eden Ermenilerin başından geçenleri hakikatlere uygun olmayan bir şekilde ele alan yazarların Türklere ‘frenğiden burnu düşük, yalınayak Türk, hayatında beyaz çarşaf, temiz yastık görmemiş, insana yakışır elbise hakkında en ufak bir bilgisi bulunmayan Türk’ sevkine memur kumandana ‘çetebaşı İbrahim adında ruhsuz hayvanın adamları, insana benzeyen kurt’ gibi Türklüğü rencide edecek sözler ile yolda yaya yürüyemeyen bir kadının dipçiklenip öldürüldüğü, iki küçük çocuğun annelerinin cesedi başında açlıktan öldükleri hususunda asıl ve esasa uymayan iddialarla Ermenileri aleyhimize kışkırtıcı pasajlar bulunmasından” dolayı yasaklanmıştır.⁹² 3 Mayıs 1966 tarihinde ise *Ermeni Meseleleri Arap Kamuoyu Önünde, 1915-1965 Büyük Katliamı Anma Baskısı, Ermeni Katliamının 50. Yıldönümü İçin Muhtıra, Hayat Senfonisi, Fecaat İzleri* adlı Ermeni yazarlar tarafından yazılan ve çeşitli dillerde baskıları olan kitapların toplu halde yasaklandığı görülmektedir.⁹³

10 Haziran 1967’de Kersan Aharunian tarafından yazılan *Ağrı Dağından Düşünceler* adlı kitap⁹⁴, 23 Ocak 1967’de Ashot Artzurini tarafından kaleme alınan *Historia Del Pueblo Armenio* adlı İspanyolca kitap⁹⁵, 5 Ağustos 1967 tarihinde ise Hıraç Kılanyan tarafından yazılan *Büyük Zulmün Ellinci Yıldönümü* adlı kitap yasaklanmıştır. Kitapta “1915 yılında Türklerin aldıkları Ermeni topraklarının geri alınması ve Ermeniler için tazminat istenmesi tavsiye edilmekle beraber içinde bulunan haritalarda doğu illerimizin Ermenistan olarak gösterilmekte olduğundan” yasaklanması kararlaştırılmıştır.⁹⁶

⁸⁸ B.C.A 030.18.01 159.15.20, 1961.

⁸⁹ B.C.A 030.18.01 160.27.2, 1961.

⁹⁰ B.C.A 030.18.01 160.28.17, 1961.

⁹¹ B.C.A 030.18.01 168.6.18, 1963.

⁹² B.C.A 030.18.01 174.62.1, 1963.

⁹³ B.C.A 030.18.01 155.32.1, 1966.

⁹⁴ B.C.A 030.18.01 207.41.3, 1967.

⁹⁵ B.C.A 030.18.01 202.5.11, 1967.

⁹⁶ B.C.A 030.18.01 209.58.17, 1967 Bkz: Ek.4.

1968 yılı Mart ayında Levon Çormisyan tarafından yazılan ve Beyrut'ta basılan *Partiler* adlı Ermenice kitap “memleketimizin bir kısmını Ermenistan olarak göstermekle beraber bu topraklar üzerinde bir Ermeni Devleti kurmak için öteden beri yapılan çalışmalardan bahsedildiğinden ve ayrıca aleyhimizde birçok yazılar bulunduğundan” yasaklanmıştır.⁹⁷ Aynı yılın Aralık ayında ise *Belleten, Ansekmo, Armenia ve Türk Ermenisi Asker ve Askerliği* adlı eserler⁹⁸, 23 Mayıs 1969'da Almanya'da Ludwigsburg şehrinde Karawane adlı kurul tarafından yayınlanan *Die Karawane* adlı broşür “arkeolojik, kültürel ve tarihi konuları işlerken Ermeniler lehinde Türkler aleyhinde propaganda yaptıkları, Türkiye'yi bir ermeni vatani gibi gösterdikleri için”⁹⁹, 31 Ekim 1969 tarihinde İran'da bulunan Türk aleyhtarı Ermeni komitelerinin yayın organı olan *Alik* adlı gazete, “Türklerin 14. asırda zorla Ermenistan'a yerleşerek çok şiddetli bir vahşetle Ermenileri imha ettiklerinden bahsettiği ve özellikle 'Ermeni katliamını' konu olarak ele alıp zaman zaman hazırladıkları makale ve fotoğraflarla memleketimiz aleyhinde sistematik bir şekilde yayın yaptığı anlaşıldığı için” yasaklanmasına karar verilmiştir.¹⁰⁰

29 Mayıs 1970'de Amerika Boston'da Ermenice olarak yayınlanan *The Armenian Weekly* adlı gazete¹⁰¹, 26 Ocak 1973 tarihinde *Cultura Armenia* adlı İspanyolca kitap¹⁰² ve 24 Eylül 1973 tarihinde de *Katliam-ı Ermeniyan* adlı Batı Almanya'da basılan Türkçe gazete¹⁰³ Ermeni propagandası nedeniyle yasaklanmıştır.

4. Türklüğe Hakaret Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Türklüğe hakaret nedeniyle incelenen dönemde 10 yasaklama kararı alındığı görülmektedir. Bir önceki dönemde yani Menderes döneminde bu konuda alınan karar sayısının 31 olduğu düşünüldüğünde bu konuda alınan karar sayısında ciddi bir azalmanın olduğu görülmektedir. Bu konuda ilk yasaklama kararı 1 Şubat 1963 tarihinde Elia Kazan tarafından yazılıp Newyork'ta basılan *America-America* adlı İngilizce kitap hakkındadır. Konusu Türkiye'de geçen ve bir film senaryosundan hareketle kitaplaştırılan eserin Basın Yayın Turizm Bakanlığınca yapılan incelemesi sonucunda senaryo olarak üzerinde yapılması tavsiye edilen değişikliklere uyulmadığı gibi bazı sahne ve diyalogların sonradan kitaba

⁹⁷ B.C.A 030.18.01 217.20.18, 1968.

⁹⁸ B.C.A 030.18.01 228.88.8, 1968.

⁹⁹ B.C.A 030.18.01 234.36.13, 1969.

¹⁰⁰ B.C.A 030.18.01 241.74.17, 1969. Bkz: Ek.5.

¹⁰¹ B.C.A 030.18.01 252.40.19, 1970.

¹⁰² B.C.A 030.18.01 293.4.17, 1973.

¹⁰³ B.C.A 030.18.01 305.79.3, 1973.

eklendiği ve bütün bu ilavelerin Türklüğü rencide edici mahiyette olduğu ve kasten bu yola tevessül edildiği izleniminin uyandırdığı belirtilerek şunlar ifade edilmektedir. “Türklerin kutsal olarak tanıdığı dini akideleri ve milli duygularını hiçe sayan, daima medarı iftiharını olan Türk askerine hırsızlık, hunharlık ve Türk adliyesine rüşvet ve iltimas şaibesi sürmeye yeltenen ve nihayet misafirperverliğiyle ün salmış bir milleti soyguncu, meyhaneci ve genelevci olarak resmetmek gafletine düşen Elia Kazan’ın bu eserinin yurt dışında bırakacağı fena intiba izahtan varestedir” Hatta bu hususta dostumuz ve müttfikimiz Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti nezdinde uyarma ve teşebbüslerde bulunulması da istenmektedir.¹⁰⁴

25 Eylül 1964 tarihinde Hüsnü Yusuf tarafından yazılıp Arap harfleriyle basılan *Devam* adlı Türkçe dergi¹⁰⁵, 4 Eylül 1965 tarihinde A.B. Mısırı tarafından yazılıp Londra’da basılan *The Islamic Review-İslam Mecmuası* adlı dergi¹⁰⁶ Türk devletine ve Türklüğe hakareten dolayı yasaklanmıştır. 22 Eylül 1965 tarihinde Bağdat Siyasal Bilgiler Fakültesinde Profesör Hasan El Atar tarafından yazılan *Arap Aleminin Yeni Siyasi Gelişmeleri* başlıklı ders notunun yasaklanma gerekçesinde “Abdülhamit dönemindeki muhalefet hayatından ve bu dönemin siyasetinde Yahudilerin etkin olduğundan bahsettikten sonra “Yahudiler istediklerini Abdülhamit’e kabul ettiremeyince büyük kuvvetlerini Masonluk Cemiyetinde topladılar. Bu cemiyet vasıtasıyla para sarf ettiler, rüşvet verdiler. Yüksek mevkilere atladılar ve dünya siyaset adamlarını ele geçirmeyi gaye edindiler. Osmanlı Devleti devamınca Yahudiler sureta İslam olmuşlardı. Yahudiliği ilerletmek için içten içe çalışmışlar ve hiçbir zaman Yahudilik emellerinden vazgeçmemişlerdir. Bu kütleye dönmeler denir. Mithat Paşa, Mustafa Kemal ve Talat Paşa bu dönmelerdendir. Mustafa Kemal’in annesi Yahudidir. Osmanlı İmparatorluğu sükut ettikten sonra Mustafa Kemal Türk milliyetçilerinin başına geçerek idareyi eline aldı ve medeniyet iddiasında bulunarak bütün gücü ile İslam alemine, Müslümanlara ve camilere karşı durarak onları yok etmeye çalıştı. Eski Arap harflerini değiştirdi, yeni harfleri getirdi. Yerini tutacak talebeler (siyasiler) yetiştirdi. Arapları sevmeyen bir siyaset takip eden Türkiye, İsrail hükümeti teşekkül edince onu tanıdı” ifadelerine yer verdiği ve müteakip bahislerde Arapların Osmanlı idaresinden kurtuluşlarını zikrettiği için yasaklandığı belirtilmektedir.¹⁰⁷

28 Eylül 1969 tarihinde alınan bir kararla da İngiltere’de yayınlanan *History of The 20 Century* adlı dergi “19. yüzyılın ikinci yarısının sonu ve 20. asrın ilk yarısını kapsayacak şekilde Avrupa’nın siyasi durumunu ele aldığı ve bu münasebetle Türkiye’nin hasta adam

¹⁰⁴ B.C.A 030.18.01 168.6.19, 1963. Bkz: Ek.6.

¹⁰⁵ B.C.A 030.18.01 180.89.14, 1964.

¹⁰⁶ B.C.A 030.18.01 188.53.10, 1965.

¹⁰⁷ B.C.A 030.18.01 189.57.14, 1965.

halindeki zamanına Balkan Devletleri ile olan münasebetleri, Osmanlı İmparatorluğundan ayrılışları ve birer devlet halinde ortaya çıkışlarının anlatıldığı, mecmuanın ön kapağında Abdülhamit'in kafa taslarından yapılmış bir kemerin altından binet ile geçişini ve 198. sayfada da kesik başlar üzerinde, ellerinde ayyıldız işaretli kalkanı ile yürüyen (kana susamış bir barbar) tabiriyle vasıflandırılmış bir Türk'ü canlandıran resimlerin bulunduğu görüldüğü" ve Türklüğe hakaret içerdiği gerekçesiyle yasaklanmıştır.¹⁰⁸

9 Aralık 1968 tarihinde Paris'te yayınlanan *Connaissance De L'Histoire* adlı derginin "163. sayfasında İstanbul kapılarına gelen Rusların 1877'de çok ağır olan Sansitefano Anlaşmasını Türklere imzalattıkları, 1894-1896 yıllarında Türklerin Kürt aşiretlerini Ermenilerin üzerine göndermek suretiyle 250 bin kişiyi katlettirdikleri, 1908'de Jön Türklerin isyanı sırasında Sultan'a sadık askerlerin kendi subaylarını tüfeklerle öldürdükleri, 1912'de Türklerin Sırp köylülerini katlettiklerini ve Bulgar kralı Ferdinand'ın Türk bayrakları üzerinde yürüyüşünü gösteren izahlı resimler bulunduğu için" yasaklanması söz konusudur.¹⁰⁹

1969 yılında Ian Fleming tarafından yazılan *Bons Baisers De Russie* adlı kitap hakkında yapılan yazışmalarda Dışişleri Bakanlığı yasaklamayı gerektirecek ciddi bir gerekçe görmezken, İçişleri Bakanlığı'nın kitabın içeriğinde "Türklerin kötü, haşin, görgüsüz, pis, para için her şeyi yapabilen, ürkek, çelimsiz, küçük kişiler, kötü kokulu, küfür işitmeye alışık, demokrasiyi beğenmeyen ve benzeri fena vasıflı olarak gösterildiği için" yasaklanması gerektiği belirtilmektedir.¹¹⁰

23 Mayıs 1969 tarihinde alınan bir kararla da Brüksel'de açılan Milletlerarası *Salon Des Vacances* sergisinin kapanış gününde Bulgar Turizm Bürosu yetkilileri tarafından dağıtılan *A La Decouverte Bulgarie* adlı broşürde "beş asırlık Türk hakimiyeti sırasında Bulgarlara korkunç derecede mezalim yapıldığı, zulümden kaçan keşişlerin saklandıkları mağaralarda bulunup merhametsizce katledildikleri, şehir ve köyler yağma edilirken yuvalarını terk etmek istemeyen varlıklı ailelerin İslamiyeti kabule ve daha çok vergi ödemeye zorlandıkları, Bulgarların Türklerden daha güzel giyinmesi ve daha güzel silah kullanmasının yasaklandığı, yeniçeri yetiştirmek üzere erkek çocuklarının alındığı ve sultan haremi yapmak için de güzel kızların seçilip padişaha götürüldüğü, ellerinde silahla yakalanan vatanseverlerden hunharca öldürülenlerin sayısının 30 bini bulunduğu, Bulgar tarihinin karanlık günlerini yaşadığı ve bu devirde Bulgar dilinin dahi yok edilmek istendiği, Balak isyanı

¹⁰⁸ B.C.A 030.18.01 225.72.10, 1968.

¹⁰⁹ B.C.A 030.18.01 228.88.19, 1968. Ek: 52-43 Bkz: Ek.7.

¹¹⁰ B.C.A 030.18.01 1969, Ek: 52-29.

sırasında 5000 kişini imha edildiği ve celladın üzerinde kelleler uçurduğu kütük ve baltanın hala muhafaza edildiğini beyan eden pasajlar bulunduğu için” yasaklanmıştır.¹¹¹

30 Nisan 1970 tarihinde alınan kararla K. Sakkadakis adlı Yunanlı öğretmen tarafından yazılan, ders kitapları yayınlama organizasyonu tarafından 1969 yılında Atina’da İlkokul beşinci sınıflar için hazırlanan *Çağdaş Yunan Tarihi* adlı kitap “Türklerin cengaver olmasına rağmen cahil oldukları, Yunanistan’ı işgal ettikleri zaman Yunanlılara ait malları ellerinden alıp kendilerini angaryada kullandıkları, erkek çocukları asker yetiştirmek, kız çocukların da cariyeye olarak satılmak üzere alındığı, canavar Hüseyin Bey’in Girit’i kana buladığı, 370 kadar kadın ve çocuğu Melidoni civarında bir mağarada dumanla boğduğu, Kaşo adasını basarak bütün adalıları kılıçtan geçirdiği ileri sürülerek Türklük aleyhinde iftiralarla dolu olduğu” gerekçesiyle yasaklanmıştır.¹¹² Yine aynı tarihte İkinci Dünya Savaşı sonrasında Romanya’dan kaçarak Fransa’ya sığınan ve Fransız vatandaşlığına geçen Virgil Georgiu tarafından yazılan ve Fransa’da basılan *Dialogues Avec Le Patriarche Athenagoras-Patrik Athenagoras’ın Hayatı* adlı kitap “Türklerin İstanbul’u işgali sırasında çeşitli vahşiyane davranışlarda bulunulduğu iddia edilerek Türkiye ve Türkler aleyhinde çirkin sözler sarf edildiği, 20. asır Avrupa’sında Haçlı zihniyetinin körüklenmek istendiği, Ayasofya’nın müze haline getirilerek ziyarete açılmasının bir zafer gibi gösterilerek sonunda bu mabedin Ortodokslara teslim edileceğinin ileri sürüldüğü” gibi ifadeler yer aldığı için yasaklanmıştır. Bu konuda son yasaklama kararı 22 Mayıs 1971 tarihinde Dr. Pinhas Ben Nahum tarafından yazılıp Londra’da basılan ve Pakistan’da Müslüman halkın tepkisine ve taşkınlıklarına sahne olan *Turkish Art of Love* adlı kitap “milletimizden bahsetmekle beraber çirkin resimlerle ve küçük düşürücü yazılarla dolu olduğu için” yasaklanmıştır.¹¹³

5. Müstehcenlik Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Dönemin yasaklama gerekçeleri arasında müstehcenlik sayı bakımından ilk sıralarda yer almaktadır. Bu konuda 33 yasaklama kararı alınmıştır. Bir önceki dönem olan Menderes döneminde ayrı bir başlık oluşturacak sayıda yasaklama kararı görülmezken bu dönemde anılan konu ile ilgili pek çok yayının yasaklanmasında sanırız dünyada müstehcen içerikli sayılabilecek yayınların çoğalmasının yanı sıra yurda girişinin kontrol edilemeyişi veya karlı bir sektör oluşu gibi etkenlerin olduğunu söylemek mümkündür.

¹¹¹ B.C.A 030.18.01 234.36.13, 1969 Ek:52-46.

¹¹² B.C.A 030.18.01.02 249.29.1, 1970. Ek: 52-51. Bkz : Ek.8.

¹¹³ B.C.A 030.18.01.02. 266.35.15, 1971 Ek: 52-61.

Bu konuda ilk yasaklama kararı 17 Nisan 1961’de İngiltere’de yayınlanan *London Night Life 66* adlı dergi hakkındadır.¹¹⁴ 28 Nisan’da Foto-Rama adlı dergi¹¹⁵, daha sonra 26 Temmuz 1961’de *Les Nus 13 Çıplaklar* ile *Photo De Nus En Couleurs 50 Renkli Çıplaklar Fotoğrafi* adlı eserler gelmektedir.¹¹⁶ 3 Haziran 1961’de *Coctail* ve *Nakent* adlı dergiler¹¹⁷, 10 Nisan 1962’de Paris’te yayınlanan *Etudes Plastiques* adlı dergi tamamen müstehcen mahiyette olduğu için¹¹⁸, 23 Haziran 1962’de ise Danimarka ve İsviçre’den gönderilen 4 yayın yine aynı gerekçe ile yasaklanmıştır.¹¹⁹ Yine 1 Şubat 1963 tarihinde *Foto-Rama* adlı İngilizce derginin Aralık 1962 tarihli nüshasında bulunan “bazı resimlerin genç yaştaki çocukların terbiyesi üzerinde kötü tesirler bırakacak şekilde olduğu için” yasaklanmasına karar verilmiştir.¹²⁰

1962 yılında Almanya’nın Bonn şehrinde basılan *Magische Schönheit-Büyüleyici Güzellik* ile Hamburg’da basılan *Schönheit die Begeistert-Güzelliğın Meftunu* adlı albümün yasaklanması söz konusudur.¹²¹ Norveç’te yayınlanan *Helios* adlı dergi ile *Tidlösa* adlı dergiler ve Danimarka’da basılan *Sol og Sundhed* adlı dergiler¹²², Kaliforniya’da basılmış olan *The 1964 Nudist Scene Sundial Calendar* adlı İngilizce dergi¹²³, Amerika ve Paris’te basılmış olan çeşitli dergiler¹²⁴, Londra’da basılan *King* adlı dergi içerisinde müstehcen resimler bulunduğu için¹²⁵, Kanada’da basılan 1967 *Playboy* adlı masa takvimi ile Amerika’da yayınlanan *100 Famous Beauties* adlı derginin 59. sayısı¹²⁶, 10 Haziran 1967 tarihinde Amerika’da basılan *Playboy* adlı dergi ve duvar takvimi¹²⁷, 17 Şubat 1968 tarihinde Roma’da basılmış olan *Playmen* adlı İtalyanca dergi¹²⁸, 28 Eylül 1968 tarihinde İngiltere’de yayınlanan *Penthouse* ile *Exclusive* ve İsviçre’de yayınlanan *Private* adlı dergiler “tamamen müstehcen mahiyette olduğu ve içerisinde müstehcen resimler bulunduğu için yasaklanmıştır.¹²⁹

¹¹⁴ B.C.A 030.18.01 159.19.19, 1961.

¹¹⁵ B.C.A 030.18.01 160.21.15, 1961. Aynı dergi hakkında iki yıl sonra başka bir nüshası için tekrar yasaklama kararının alındığı görülmektedir. Bkz. Dipnot 120.

¹¹⁶ B.C.A 030.18.01 161.39.8, 1961.

¹¹⁷ B.C.A 030.18.01 160.30.4, 1961.

¹¹⁸ B.C.A 030.18.01 164.14.12, 1962.

¹¹⁹ B.C.A 030.18.01 165.29.9, 1962.

¹²⁰ B.C.A 030.18.01 168.6.18, 1963.

¹²¹ B.C.A 030.18.01 172.43.2, 1963.

¹²² B.C.A 030.18.01 172.44.11, 1963.

¹²³ B.C.A 030.18.01 176.13.16, 1964.

¹²⁴ B.C.A 030.18.01 202.5.11, 1967.

¹²⁵ B.C.A 030.18.01 203.9.13, 1967. Bkz: Ek.9.

¹²⁶ B.C.A 030.18.01 204.21.17, 1967.

¹²⁷ B.C.A 030.18.01 207.41.3, 1967.

¹²⁸ B.C.A 030.18.01.02 216.15.10, 1968.

¹²⁹ B.C.A 030.18.01.02 225.72.10, 1968.

9 Aralık 1968 tarihinde Danimarka ve Almanya'dan gönderilen bazı albüm, dergi ve kartpostallar¹³⁰, 6 Ağustos 1968 tarihinde Newyork'ta basılan *Popular Photography's Woman 1969* adlı dergi¹³¹, 30 Nisan 1970 tarihinde Amerika'dan gönderilen *Nudis, Jaybird* ve *Nude Lark* adlı müstehcen içerikli resimler¹³², 29 Mayıs 1970 tarihinde Fransa'da kaydedilmiş olan *Jet'aime...Moi Non Plus* adlı plak¹³³, Almanya'dan gönderildiği anlaşılan beş adet dergi "seksle ilgili yazı ve resimlerden ibaret olduğu için" ve yine 6 Kasım 1970 tarihli Sabah gazetesinde "Müstehcen Mecmualar Yurt İçine Sokuluyor" başlığı ile yayınlanan makale üzerine bu tür yayınların İstanbul Valiliğinden istendiği ve "bunlardan *Jasmin* adlı derginin yasaklanmasına gerek duyulmadığı ancak *Adam, Loi* ve *Escort* adlı dergilerde bulunan resimlerin memlekette bulunan dergilerle kıyaslandığında memleketimizde basılanlardaki çıplak kadın resimlerinin göğüs uçlarının bantla kapatıldığı halde yurt dışında basılanlarda buna riayet edilmediğinden yasaklanması gerektiği" ifade edilmektedir.¹³⁴ Bahsi geçen yayınlarla ilgili olarak Başbakan adına Müsteşar Munis Faik Ozansoy imzası ile İçişleri Bakanlığına gönderilen bir yazıda "mecmuaların yurt içinde basılanlarla mukayesesi yapıldığında bunların daha fazla müstehcen sayılabilecek durumda olmadığı ve ayrıca yurt dışından getirilen diğer ciddi mecmualar içerisinde de bu kabil resimlere yer verildiğinin görüldüğü, bu konudaki uygulamaya bir yön vermek amacıyla bir yayının müstehcen olup olmadığı hususunda başvuru kriter ile buna karar verilmesinde uygulanan usulün açıklanmasını ve bahsi geçen mecmuaların bir kere de bu yönden incelenerek sonucunun bildirilmesi" istenmektedir.¹³⁵ Daha önceki dönemlere nazaran bu dönemde müstehcenlik gerekçesiyle yasaklama kararlarında ciddi bir artış görülmektedir. Aslında dönemin özelliklerine bakıldığında 1961 Anayasasıyla artan bir özgürlük ortamı bulunmasına karşın bu konudaki yasaklama kararlarının ters orantılı bir biçimde artması ilginçtir.

7 Ağustos 1970 tarihinde İngiltere, Fransa ve Kanada'dan postaya verilen *Adam, Cinema 10-11, Playmates* ve *Temptation* adlı dergiler müstehcen konuları kapsadığı için¹³⁶, 11 Ağustos 1971 tarihinde Almanya'da basılan *Daily Girl Sex Movie Magazine* adlı dergi müstehcen resim ve yazıları ihtiva ettiği için, yine Almanya'da yayınlanan *St Pauli Nachrichten* adlı günlük seks gazetesi tamamen seksle ilgili yazı ve resimlere yer verdiği için¹³⁷,

¹³⁰ B.C.A 030.18.01.02 228.88.18, 1968.

¹³¹ B.C.A 030.18.01.02 238.56.18, 1969.

¹³² B.C.A 030.18.01.02 249.29.7, 1970.

¹³³ B.C.A 030.18.01.02252.40.19, 1970.

¹³⁴ B.C.A 030.18.01.02 255.57.17, 1970.

¹³⁵ Bu konuda bkz. B.C.A 030.18.01.02 Ek: 52-52. Bkz: Ek.10.

¹³⁶ B.C.A 030.18.01.02 255.59.14, 1970.

¹³⁷ B.C.A 030.18.01.02 262.11.1, 1971.

Almanya'dan gönderilen *Einmaleins Fürzwei 111 Lisbesvariatianen* adlı kitap¹³⁸, ile *Sexy* adlı dergi müstehcen resim ve yazılar içerdiği için¹³⁹, *Week-End Sex* adlı dergi¹⁴⁰, 25 Temmuz 1972 tarihinde İtalya, Almanya ve İsveç'ten gelen bazı dergiler¹⁴¹, 23 Ekim 1972 tarihinde Almanya'da basılan *Rebecca-Verlag* ile *Orgasmus* adlı iki yayın¹⁴², 28 Şubat 1973 tarihinde Amerika'dan gelen bazı kitaplar¹⁴³ yine aynı gün Fransa'dan gönderilen *Brigitte S'envoie En L'air* ile *Flirt 22* adlı kitaplar¹⁴⁴, 17 Mayıs 1973 tarihinde Amerika'dan gönderilen *PI Magazine*, *Desafio* ve *Challange* adlı dergiler¹⁴⁵, 20 Temmuz 1973 tarihinde Almanya'da basılan *Smart*, *Sex-Witz* adlı yayınlar¹⁴⁶ müstehcenlik nedeniyle yasaklanmıştır.

6. Dini Propaganda Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Dini propaganda bu dönemin de hassasiyetleri arasındaki yerini korumaktadır. Bir önceki dönemde bu konuda 7 karar alınmışken anılan dönemde 8 yasaklama kararı alınmıştır. Bu konuda yasaklanan ilk eserler 16 Nisan 1965 tarihinde Seyyid Kutup tarafından yazılan *Verasatul İslamiye* ile Enis El Haccaci tarafından yazılıp 1952'de Mısır'da basılan *El İmam* adlı Arapça kitaplardır.¹⁴⁷ 4 Eylül 1965'te ise Şam'da Arapça olarak basılan *Bedüzzamn Said En'Nursi Hayatı ve Bazı Eserleri* adlı risale¹⁴⁸, 22 Mart 1967 tarihinde Mustafa El Kazvini tarafından yazılan *Elnübüvve Vel Enbiya Fi Nazar Ehlil Beyt* adlı Arapça kitap "peygamberler hakkında Şia mezhebine göre bilgi verilmekte olduğu ve bazı yerlerde ehli sünnete tarizlerde bulunulduğu, yurttaşlar arasında bölücülük yapacak mahiyette bulunmasından dolayı"¹⁴⁹, 17 Şubat 1968 tarihinde *Elmüneccid* adlı Arapça lugat, *İslam Devleti Anayasa Tasarısı* adlı Şam'da bulunan Hizbuttahrir adlı cemiyet tarafından basılan broşür ile *Müslümanların Ölüm Kalım Meselesi* adlı Türkçe broşür dini propaganda nedeniyle yasaklanmıştır.¹⁵⁰

24 Mart 1968 tarihinde İmam El Gazali tarafından yazılarak Kahire'de basılan *El Evfak* adlı Arapça kitap "içindeki bazı söz ve şekillerin nüshacılıkta kullanılabileceği için ve örneğin 34. sayfasında yapılacak tılsımın filanın kızının filanın oğluna yanması diye bir muska örneği bulunduğu, 35. sayfada bir şahsın düşmanlarının üzerine cinlerin musallat

¹³⁸ B.C.A 030.18.01.02 266.35.15, 1971.

¹³⁹ B.C.A 030.18.01.02 266.36.8, 1971.

¹⁴⁰ B.C.A 030.18.01.02 280.27.18.2, 1972.

¹⁴¹ B.C.A 030.18.01.02 285.58.3, 1972.

¹⁴² B.C.A 030.18.01.02 289.81.7, 1972.

¹⁴³ B.C.A 030.18.01.02 295.18.11, 1973.

¹⁴⁴ B.C.A 030.18.01.02 295.19.3, 1973.

¹⁴⁵ B.C.A 030.18.01.02 299.39.5, 1973.

¹⁴⁶ B.C.A 030.18.01.02 302.60.4, 1973.

¹⁴⁷ B.C.A 030.18.01 185.23.20, 1965.

¹⁴⁸ B.C.A 030.18.01 188.53.9, 1965.

¹⁴⁹ B.C.A 030.18.01 1967, Ek: 52-31.

¹⁵⁰ B.C.A 030.18.01.02 216.15.10, 1968.

edilmesi için yazılacak muska örnekleri ve şekilleri bulunduğu, buna benzer çeşitli muskalar ve sihirbazlık örnekleri kitabın başından sonuna kadar devam ettiği için” yasaklanmıştır.¹⁵¹ Bir başka yasaklama kararı 30 Mart 1968 tarihinde 1965 yılında Türk vatandaşlığından çıkarılan Muhsin Alkovani tarafından yazılan Türkçe Almanca yayınlanan *İslamın Sesi* adlı bülten hakkındadır. “İçindeki Kuran-ı Kerim’e ait yazılarda birçok yanlışlıklar ve tercümesinde bazı hatalı yönler bulunmasından dolayı” yasaklandığı belirtilmektedir.¹⁵² 26 Nisan 1968’de Dünya Müslümanlar Birliği Kongresi dolayısıyla Sait El Sebbağ tarafından çizilip Karşı’de bastırılan *Dünya Müslümanlar Haritası*¹⁵³, 5 Ağustos 1970’de Türkiye Milliyetçi ve Mukaddesatçılar İstişari Toplantısında yaptığı konuşma laikliğe aykırı görüldüğü için hakkında takibat yapılmakta olan Yılmaz Gürbüz tarafından kaleme alınan *Türkiye’de Laiklik ve Kanunların Zulmü* adlı Türkçe kitap “Türk Ceza Kanununun 163. maddesi ile 6187 sayılı kanunun zulüm kanunu olduğundan, Müslüman Türk milletinin rencide edildiğinden, din adamlarının, münevverlerin hapisanelerde süründürüldüklerinden, Türk milletinin inanç, ibadet, yayın, fikir, toplantı, seyahat hürriyetlerinin kısıtlandığından bahsedildiği için” yasaklanmıştır.¹⁵⁴

7. Hıristiyanlık Propagandası Nedeniyle Yasaklanan Yayınlar

Bu dönemde Hıristiyanlık propagandası nedeniyle yasaklanan kararların önceki dönemlerle kıyaslandığında büyük bir yoğunluk göstermemektedir. Bir önceki dönemde bu konuda 8 karar alınmışken, anılan dönemde bu sayı 6 olarak görülmektedir. Bunlardan ilki 20 Haziran 1964 tarihinde Belçika’dan Bellefontaine Emile tarafından gönderilen ve milliyetçiliği kötüleyerek Hıristiyan dininin propagandasını yapan Fransızca mektubun yasaklanmasıdır.¹⁵⁵ 24 Ocak 1968 tarihinde merkezi Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan International Bible Students Association adlı Hıristiyan misyoner teşkilatının, merkezi ile Amerika ve diğer ülkelerde bulunan şubeleri tarafından yayınlanan kitap, dergi, broşür ve basılmış mektup gibi yayınların toplu olarak yasaklanması kararlaştırılmıştır.¹⁵⁶

2 Nisan 1969 tarihinde Demetros J. Contantelos tarafından yazılan ve Amerika’da basılan *The Greek Orthodox Church* adlı İngilizce kitap “Osmanlı İmparatorluğu zamanında Ortodoks kilisesi patriklerinden birçoğunun öldürüldüğü, bir kısmının sürüldüğü, Hıristiyanlara ağır vergiler ödetildiği ve dinlerini değiştirmeye zorlandığı, ‘bu uğurda dinini

¹⁵¹ B.C.A 030.18.01.02 217.20.18, 1968.

¹⁵² B.C.A 030.18.01.02 217.23.17, 1968 Ek: 52-33 Bkz: Ek.11.

¹⁵³ B.C.A 030.18.01.02 219.32.6, 1968.

¹⁵⁴ B.C.A 030.18.01.02 255.57.17, 1970.

¹⁵⁵ B.C.A 030.18.01 178.35.8, 1964.

¹⁵⁶ B.C.A 030.18.01.02 214.4.18, 1968.

inkar etmeyip canlarını veren şehitleri şükranla anarız' deyip bazı isimler verildiği ve dört asırlık Türk idaresi altında kiliselerin yaşamasının manevi bir mucize olduğu, Türk hükümetlerinin ruhani hayat ve faaliyetler üzerinde yapılan baskılara rağmen Patriklerin bir kale gibi durduğu, bunun sonucu Yunanistan'daki Müslümanların Ortodoks dinine girdiği ileri sürülerek Türkler aleyhinde, Hıristiyanlık lehinde propaganda yaptığı için" yasaklanmıştır.¹⁵⁷

3 Mayıs 1969 tarihinde Amerika'dan gönderilen *Holy Bible* ile Fransa'dan gönderilen *La Saint Bible* adlı Fransızca İnciller¹⁵⁸, 4 Nisan 1972 tarihinde Atina'da yayınlanmış olan *Aksaray-Gelveri Bölgesinde Dini Hayat* adlı Rumca kitap¹⁵⁹ ve son olarak da 12 Haziran 1973 tarihinde İsviçre'de basılan *Hayatın Sırrı* ve *İncil Hakkındaki Sorularınıza Cevaplar* adlı Türkçe yayınlar¹⁶⁰ Hıristiyanlık propagandası gerekçesiyle yasaklanmıştır.

8. Diğer Konularda Yasaklanan Yayınlar

Yukarıda anılan kategorilere dahil olmayan, az sayıda ve farklı nedenlerden dolayı hakkında yasaklama kararı alınan yayına da rastlamak mümkündür. İlk olarak 10 Nisan 1962 tarihinde Fuat Satı tarafından derlenip 1957 yılında Şam ve Halep'te basılan *Harita Resimleri Defteri* adlı kitap "Hatay ilini Suriye sınırları içinde gösterdiği için"¹⁶¹, aynı gün alınan diğer bir yasaklama kararında Londra'da ateşemiliter olarak görev yapan İrfan Orga ve eşi İngiliz uyruklu Margaret Orga tarafından yazılarak Londra'da basılan *Atatürk* adlı İngilizce kitap, gerçek olmayan hususlar içerdiği için ve içeriğinde "Atanın özel hayatı üzerinde durularak, zalim, merhametsiz, taşralı, gibi ifadeler kullanmak suretiyle Atatürk'ün aleyhinde bulunduğu için" yasaklanmıştır.¹⁶²

5 Aralık 1963 tarihinde Paris'te basılan *Economie et Politique* adlı Fransızca dergi "Avrupa'nın Sahte Mücadelesi" başlıklı yazıda "kapitalist müşterek pazarın koyduğu şartlar altında (Milletler Avrupa'sında) bahsetmek yalan söylemek demektir; zira bunun hakiki gayesi hakikati kamufle etmektir, hakikat ise tröstler Avrupa'sıdır, bir hareket formülü gibi bu, halk kitlelerini her milleti demokrasiye götürecek olan monopoller ve tehditlere karşı mücadeleden vazgeçirmeye yarayan bir efsanedir, G. Mollet'nin Avrupa'sı kozmopolit kapitale esir olmuş milletlerin Avrupa'sıdır. Bunun karşısına kapital boyunduruğundan kurtulmuş milletler Avrupa'sını çıkarmak lazımdır. Bu Avrupa'yı tahakkuk ettirmek için

¹⁵⁷ B.C.A 030.18.01.02 232.22.2, 1969.

¹⁵⁸ B.C.A 030.18.01.02 233.30.16, 1969.

¹⁵⁹ B.C.A 030.18.01.02 280.27.18.2, 1972.

¹⁶⁰ B.C.A 030.18.01.02 301.51.1, 1973.

¹⁶¹ B.C.A 030.18.01 164.14.2, 1962.

¹⁶² B.C.A 030.18.01 164.12.1, 1962.

Fransız halkına, kendi mukadderatını eline alma ve bankaların iktidar rejimini yıkma imkanını vermekle işe başlamak lazımdır. Avrupa’da yaşayan her millet kendi toprakları üzerindeki monopol hakimiyetine son verdiği an milletler Avrupa’sı bir hayal mahsulü olmaktan çıkacaktır. Bunun haricinde bu sadece De Gaulle’e tamamıyla zıt bir siyaset güttüğü halde kendini milli bağımsızlığın müdafii olarak göstermesine yardım eden bir yalandan ibarettir” denildiği ve dergi son sayfasına kadar batı bloku aleyhinde kısımları ihtiva ettiği için yasaklanmıştır.¹⁶³ Daha önce görülen dış politika aleyhine, ülkenin diğer ülkelerle ilişkilerine zarar verici yayınlar gibi başlıklar altında toplanabilecek yasaklamalar bu dönemde yok denecek kadar azdır.

21 Ocak 1964’de Suriye’den gönderilen Türkçe ve Arapça İskenderun Sancağının Kurtarılması adlı beyannameler¹⁶⁴, 29 Şubat 1964 tarihinde Ali Fuat Başgil tarafından kaleme alınıp İsviçre’de basılan *La Revolution Militaire de 1960 en Turquie-Türkiye’de 1960 Askeri İhtilali* adlı Fransızca kitap içerik olarak Türk milletinin mahkum ettiği bir devri methedip Anayasamızda tarifini bulan 27 Mayıs devrimini kötülediği için¹⁶⁵ ve yine 5 Ağustos 1967 tarihinde Türk parasını koruma kanununa muhalefet suçundan iki yıl ağır hapis ve 26 milyon para cezasına mahkum olan ve Amerika’da yaşayan Ali Muvaffak İpar tarafından Türkçe olarak yazılıp Amerika’da bastırılan *Kanun Diye Diye Kanun Tepelendi* adlı mektup “27 Mayıs ihtilalini kötülemekle beraber Yüksek Adalet Divanınca verilen kararların haksız olduğunu, kendisinin masum olmasına rağmen eziyet gördüğünü, diğer suçlular hakkında af çıktığı halde kendisinin affedilmediğini ileri sürerek, hükümeti kötülemekte olduğu için” yasaklanmıştır.¹⁶⁶

6 Temmuz 1968 tarihinde Abdullah El Tel tarafından yazılıp Mekke’de basılan *İslam ve Hıristiyan Alemi Tehdit Eden Milletlerarası Siyonizm* adlı kitap¹⁶⁷, 7 Ağustos 1970 tarihinde İsrail Hükümeti tarafından işgal edilen Arap topraklarını kurtarmak için kurulmuş olan El-Fetih teşkilatınca hazırlanıp çeşitli adreslere gönderilen afiş ve broşürler memleket için zararlı propaganda vasıtası olarak kullanıldığı için yasaklanmıştır.¹⁶⁸ Son olarak 1969 yılında National Tourist Organization tarafından Şam’da bastırılan *Syria Tourist Guide* adlı broşür Hatay’ı Suriye sınırları içinde gösteren haritalar içermesi nedeniyle yasaklanmıştır.¹⁶⁹

¹⁶³ B.C.A 030.18.01.02 174.62.8, 1963.

¹⁶⁴ B.C.A 030.18.01 176.10.1, 1964.

¹⁶⁵ B.C.A 030.18.01 176.13.16, 1964.

¹⁶⁶ B.C.A 030.18.01, 1967. Bkz: Ek.12.

¹⁶⁷ B.C.A 030.18.01 222.51.2, 1968.

¹⁶⁸ B.C.A 030.18.01 255.59.14 Ek: 52-56 Bkz : Ek.13.

¹⁶⁹ B.C.A 030.18.01 268.44.9, 1971.

Bütün bunların dışında belirtilen dönemde alınan yasaklama kararları arasında karar ekleri bulunmayan ve yalnız yasaklanan yayınların adlarının yer aldığı ve isimlerinden yukarıdaki gerekçeler içine dahil edilmesi muhtemel konular nedeniyle yasaklandığı anlaşılan çeşitli yayınları kapsayan 29 adet karar bulunmaktadır.

Atatürk ve İnönü dönemlerinde görülen devlet büyüklerine hakaret, Türkçülük, inkılaplara muhalefet, ülke aleyhine yayınlar gibi başlıklar altında toplanabilecek yazılara incelenen dönemde daha az rastlanmaktadır. Sonuçta yeni kurulan genç Cumhuriyetin, yaratılmaya çalışılan ulus devletin ve modern Türkiye Cumhuriyeti'nin tehlike olarak algıladığı iç ve dış politikası için uygun bulmadığı hassasiyet alanlarının giderek, İnönü, Menderes ve incelenen dönemlerde azaldığını söylemek mümkündür. Şüphesiz bunda ülkenin iç dinamikleri kadar içinde yaşanan dünya ve onun değerleri ile bunların Türkiye'ye yansımalarının etkisi vardır.

Diğer yandan incelenen dönemde de devam eden ve 1990'lı yıllara kadar hep devam edecek olan Komünizm tehlikesi yanında, Rumluk ve özellikle de Ermenilik konusu ile ilgili Türkiye'nin bugün ciddi olarak karşılaştığı ayrılıkçı hareket olarak Kürtçülük hep bu konular arasında yer almaya devam etmiştir. Bunun yanı sıra farklı olarak bu dönemin dikkat çeken yasaklama nedenleri arasına müstehcenlik gibi konuların da girdiğini söylemek mümkündür.